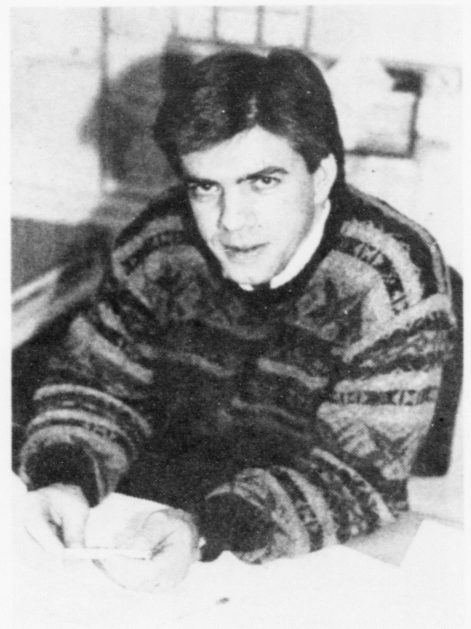

Jógvan Mørkøre, samfelagsfrøðingur við politikarnar:

Gerioð sjálvir eina endurreisingarætlan fyri Føroyar

Nú hava vit hoyrt, at danir hava sett eina nevnd at gera uppskot til eina búskaparliga endurreisingarætlan fyri Føroyar. Hvat við okkum sjálvum! Ætla vit ikki at vera við til at endurreisa hetta samfelagið. Er tað ikki upp á tíðina, at politikarnir líta frameftir og taka stig til eina ætlan fyri, hvussu hetta samfelagið skal endurreisast spyr Jógvan Mørkøre, samfelagsfrøðingur

I dag skal tingið saman til at viðgera seinastu avtaluna millum donsku stjórnina og landsstýrið. Vit hava í hesum sambandi spurt samfelagsfrøðing Jógvan Mørkøre, hvat hann heldur um avtaluna.

-Eg skilji á avtaluni, at hon er gjørd seleiðis, at vit yvirfira til í september, og tá skal ein so taka um røtina.

Jógvan Mørkøre vil ikki gera viðmerkingar til innihaldið í hesi avtalu men heldur spurningin um, hvat føroyskir politikarar sjálvir ætla í samband við eina avtalu í september at vera meira áhugaverðan.

-Nú hava vit sæð, at danir hava sett eina búskaparliga endurreisingarnevnd. Hvat við okkum sjálvum. Ætla vit ikki at vera við til at endurreisa samfelagið, ella skulu bara danir taka sær av tí?

Jógvan Mørkøre heldur tað mátti veid uppgávan hjá okkara egnu politikarum at syrgja fyri eini endurreising av landinum og ikki bara at latið tað upp til danir at tikið sær av.

-Fyri mær virkar tað sum um, vit eru nokur stig aftanfyrir danir, ið hava greiðar ætlanir um, at okkurt skal gerast. Hetta hava teir meira ella minni tikið á seg.

Politikarnir og framtíðin

Upp á fyrispurning um okkara politikarar hava verið ov veikir móttvegis dønum við ov skótt at góðtaka teirra loysnir sigur Jógvan Mørkøre, at tað er ilt at meta um.

-Tað hevur jú verið ein spurningur um at kunna yvirfira. So eg haldi ikki

ein eigur at vera dómari í tí spurninginum.

-Men ein kann sakna, nú tá vit hava tingið tofuliga fast undir fótum í hvussu er fram til september, at okkara politikarar gera sær greitt, hvat skal henda í framtíðina.

Annars sigur Jógvan Mørkøre, at alt hevur gingið so ómetliga skjótt í seinastuni, at politiska lívið hevur nóg væl kunnað fylgt við.

Hann heldur tað annars vera skeivt av okkara politikarum at lata alt upp í hendurnar - ikki bert á dønum men eisini á ymsum nevndum og embætismönnum.

-Tað flokkarnir fóru til val upp á í 1990 hevur einki við veruleikan í dag at gera. Hetta siggja vit t.d. tá vit tosa um fiskivinnupolitikkin. Tað verður víst til, at ein skal biða eftir bygnaðarbólkinum. Eg veit ikki, hvussu tað skal tulkast, men tað kann útleggjast sum at tað er bygnaðarbólkinur, sum skal koma við politikkinum, og er tað hetta, sum liggur í samgonguskjalinum, so er tað sera óheppið.

At tað skulu vera embætismenn hjá politikarum, sum nú skulu byrja at vera politikarar og politikararnir enda sum embætismenn hjá sínum egnum embætismönnum kann ikki vera rætt. Er tað hetta, sum er við at henda, so er okkurt galið við skipanini.

Flokkasligt

Jógvan Mørkøre heldur, at politiska skipan okkara í dag er merkt av ráðaloyssi, nú alt hendir so skjótt.

Tað undrar hann eisini,

at seinasti fundurin við danir varð avgreiddur so skjótt. Lá alt klárt til at undirskriva áðrenn fundin og hvussu var við okkara egna útpæli? Hvør var leikluturin hjá forsætisráðharranum, nú hann fór av fundinum næstan beinanvegin spyr Jógvan Mørkøre, sum heldur, at alt er vordið so flokkasligt. Fyrst hoyra vit ein landsbankastjóra tosa um smartness, tá tað verður tosað um, at danir skulu yvirtaka úttanlandaskuldina fyri so aftaná at ein avtala er gjørd at siga, at hetta er ein góð avtala. Tað er so ørkymlandi tað heila, tí tað er so ringt at finna út av, hvat embætismennirnir vilja í hesum málinum.

-Ein hevur varhugan av, at føroyingar spæla 2. og 3. violin og teir vita nóg væl, hvat teir skulu spæla, fyrr enn teir koma til konsertina.

Jógvan Mørkøre heldur, at tað tykist vera so, at tað bert eru danir, sum vita, hvat teir vilja í hesum málinum.

-Teir vita tað kanska ikki heilt neyvt, men teir eru so sinnadur at taka um endan. Teir biða ikki eftir føroyingum men seta bæði nevndir og tíðarætlanir.

Upp á fyrispurning um vit ov skjótt góðtaka alt, sum danir koma við, sigur Jógvan Mørkøre, at vit standa við rygginum móti múrinum og eru í eini støðu, har vit í berum takksemi taka við tí, sum ger, at tú yvirfivir.

-Heldur tá okkara politikarar hava spælt fallit í øllum hesum?

-Eg vil ikki harta politikarnar. Hetta gekk so skjótt. Vit mistu í veruleikanum øll tikið á gongdini. Og vit eru í eini

støðu, har vit ikki hava orkuna. Teir, sum disponera yvir teimum pengum, sum skulu til fyri at koma fram til nakrar loysnir, eru danir.

Jógvan Mørkøre heldur at vit hava sett okkum sera langt aftur í tíðina, tá vit lata danir einsamallar standa fyri eini endurreising av hesum samfelagnum. Hann visir eisini á, at tað var ein skeivleiki blint at trúgva, at figgingargrunnurin kundi fáa alt aftur á beint, tí enn er saneringin ikki farin í gongd.

-Eg haldi tað annars vera sera betonkligt, at vit nú heilar triggjar ferðir hava verið hjá dønum og lænt pening, og framvegis er saneringin ikki gjøgn - umfjór - tann sanering, sum skuldi vera grundarlagið fyri at fáa vent gongdini í samfelagnum.

-Tú hevur áður sagt, at vit áttu at tikið skræddið í fjór. Er tað framvegis tinn hugsan?

-Eg ivist sjálvur í um tað nakrantíð hevði hent, at bankin varð hent, at heysin sjálvst um hetta varð okkara tilmæli. Spurningurin er hvat hevði hent, um bæði danskir og føroyskir myndugleikar høvdu hildið seg burturi, tí har vóru so nógvir pengar, sum stóðu upp á spæl. Den Danske Bank hevði neyvan latið bankan farið.

-Tað vit gloyma at spyrja um, er, hvørjum vit bjarga við hesum loysnum. Í oktober var tað ein banki, og tað var tað aftur í februar, og avtalan frá 28. mai nevnr beinleiðis tveir bankar, men hvussu ein skal hjálpa samfelagnum er meira ógreitt.

Mugu tosa um framtíðina

-Nú fer tingið at viðgera avtaluna. Hvat tá nakað at geva tí orðaskiftinum?

-At tingið og politisku flokkarnir koma at hava ein virknan leiklut. Tað má vera til meira enn hetta, um eitt móðurfelag skal vera í einum ella tveimum. Fólkaflokkurin kravdi at fáa garanti fyri, at tað varð loyst upp fyri hesum, og tað er ein reell støða. Men vit eru í eini støðu, har tað eru kreditórarnir, sum avgera, hvussu vit skulu fáa endurreist virkni. Tað má ein so liva við, men hvat skal vera aftaná, tá tingini eru komin meira upp á pláss, verður ikki tosað um.

-Har mugu politisku flokkarnir til at tosa um, hvussu bygnaðurin skal siggja út og hvat tað er fyri ein skipan vit skulu hava í framtíðina. Skulu politikarnir stýra ella skal tað vera ein marknaðarskipan.

Jógvan Mørkøre heldur hesi mál vera so mikið principiell, at tað er ikki nakað, sum ein bygnaðarnevnd skal taka avgerð um.

-Tað er ein spurningur um, hvat vit vilja. Eg haldi vit hava nokk av embætismannanevndum. Politikarnir mugu til at vera politikarar og sjálvir stinga út politikkin.

Tørvandi álit

-Hvussu stóran týðning leggur tú í fundin í september við donsku stjórnina?

-Eg haldi vit mugu siggja fundin herfyri og

tann í september sum eina heild.

Jógvan Mørkøre sigur, at skulu føroyingar fáa nakað sum helst ráðarum, so er neyðugt við størri álit millum føroyingar og danir. Sum stóðan er nú, so er hetta álitid ov vánaligt og hetta byggir hann á, at danir hava greitt sagt, at teir vilja mótrókna hetta og hatta í blokkinum, um so er, at vit ikki halda hetta og hatta. Tað borgar ikki fyri stórvægis álit.

Jógvan Mørkøre sigur at enda, at neyvan nakar longur ivast í, at vit eru settir undir umsiting av dønum.

-Uppgávan hjá lögtinginum má tí vera at koma burtur úr hesi støðu, soleiðis at tað aftur gevur meining hjá føroyskum veljarum at kjósa sær sínar politikkarar.

jan

